

Auwe / Aw (Su)

Erdal Gezik

e.gezik@gmail.com

Yayınlanma Tarihi:

15 Temmuz 2026

İndirilme Tarihi:

29.08.2026

Önerilen Atıf:

Gezik, Erdal (2026).

Auwe / Aw (Su). Alevi Ansiklopedisi

— ISIL: DE-4607.

[https://www.aleviansiklopedisi.com/](https://www.aleviansiklopedisi.com/madde-x/auwe-aw-su-9647/)

madde-x/auwe-aw-su-9647/ (Erişim

Tarihi: 29.08.2026)

Alevi Ansiklopedisi, **Kütüphaneler**

ve İlgili Kuruluşlar için

Uluslararası Standart Tanımlayıcı

kapsamında **ISIL: DE-4607** koduyla

kayıtlıdır.

ISSN 3055-9928

ISIL URI /isil/DE-4607

LOBID

lobid.org/organisations/DE-4607

Permalink

id.zdb-services.de/resource/organisations/DE-4607

Adres: Alevi Ansiklopedisi

Körnebachstr. 49-51, 44143

Dortmund

info@aleviansiklopedisi.com

Özet

Auwe veya Aw, Raa Haqi inancında “su” anlamına gelmektedir. Su, toprakla birlikte dünyadaki yaşamın iki temel kaynağından biri olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle yalnızca bir madde değil, aynı zamanda Haq’ın rahmetinden canlılara verdiği kutsal bir gıda ve dinsel söylemde “sır” niteliği taşıyan bir varlık olarak görülmektedir. Raa Haqi kozmolojisinde su; arınma, korunma, bereket, şifa, nazardan sakınma, kötü rüyaların uzaklaştırılması, doğum ve evlilik ritüelleriyle yakından ilişkilidir. Birçok su kaynağı aynı zamanda jiare yani kutsal mekân olarak kabul edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Raa Haq, Raa Haqi, Sır, Su

Kavram ve Anlam Alanı [1]

Auwe ya da Aw, Kırmanci ve Kurmanci’de “su” anlamına gelmektedir. Raa Haqi inanç dünyasında su, yaşamın varlığını mümkün kılan asli unsurlardan biridir. Bu yönüyle “hard/erd” yani toprakla birlikte düşünülmektedir. Toprak maddi yaşamın sürdüğü mekânı, insanın geçimini sağladığı emaneti ve Haq ile bu dünya arasındaki kozmolojik düzenin temel unsurlarından birini ifade etmektedir. Su da bu düzen içinde canlılığı, bereketi, rahmeti ve ritüel temizliği temsil etmektedir. Sunun, “Dünya’daki yaşamın iki kaynağından biri” olarak tanımlanması, onun Raa Haqi’de yalnızca doğal bir kaynak değil, kozmolojik ve dinsel anlam taşıyan bir varlık olduğunu göstermektedir (Gezik ve Çakmak 2010).

Bu bağlamda su, bir yandan Haq’ın sembolü olarak

algılanırken, diğer yandan Haq'ın kendi rahmetinden canlılara verdiği gıda olarak anlaşılmaktadır. Yağmur için kullanılan Rama Haq ifadesi de bu anlam alanını açık biçimde göstermektedir. Rama Haq, "Hakk'ın rahmeti" anlamına gelmekte ve yağmurun yalnızca meteorolojik bir olay değil, kutsal rahmetin dünyaya inişi olarak algılandığını ortaya koymaktadır.

Su, Sır ve Kozmolojik Düzen

Raa Haqi inancında su, toprak gibi "sır" niteliği taşıyan maddelerden biridir. Buradaki "sır", maddenin yalnızca görünen fiziksel niteliğiyle değil, Haq, Neq Dina, Botın ve Zahir arasındaki daha geniş kozmolojik ilişkiler ağı içinde anlaşılması gerektiğine işaret etmektedir. Su, bu dünyadaki canlılığın kaynağı olduğu kadar, görünmeyen âlemle kurulan ilişkilerde de işlevsel bir araçtır.

Neq Dina'daki neq abunun keşer olduğu belirtilmektedir. Bu ifade, suyun yalnızca bu dünyaya ait bir unsur olarak değil, öte dünyaya ve kutsal kozmolojiye uzanan bir anlam taşıdığını da göstermektedir. Bu nedenle su, Raa Haqi'de gündelik yaşam, ritüel pratik ve kutsal mekân anlayışı arasında bağ kuran temel maddelerden biridir.

Ritüel Kullanımlar

Su, Raa Haqi inanç pratiklerinde çok yönlü biçimde kullanılmaktadır. Kötü rüyalar suya anlatılmakta; böylece rüyanın olumsuz etkisinin sudan geçerek uzaklaşacağı düşünülmektedir. Gaxan döneminde eve su serpilmekte; ev, hane halkı ve hayvanlar su aracılığıyla korunmaktadır. Apsu ritüelinde ise okunmuş su veya tuz, nazara, kötü göze, hastalıklara, yabani hayvanlara ve çeşitli kötülöklere karşı koruyucu bir araç olarak kullanılmaktadır. Apsu kerdene ifadesi, bu koruma işlemini tanımlamaktadır. Dervişler, pirlar veya mülleler suya ya da tuza dua okumakta; okunan su evin içine veya dışına serpilmekte, nazara gelen kişiye içirilmekte ya da yedirilmektedir (Gezik ve Çakmak 2010).

Suyun ritüel işlevi yalnızca korunma ile sınırlı değildir.

Cinleri bağlamak için su kullanılmaktadır. Keramet göstermek isteyen dervişlerin kaynar kazana elini koyması da suyun ateşle birlikte olağanüstü dinsel güçlerin sınıldığı bir ritüel bağlamda yer aldığını göstermektedir. Nikâh kıyılırken suya bıçak batırılması, evlilik akdinin kutsal ve bağlayıcı niteliğini güçlendiren sembolik bir işlem olarak değerlendirilebilir. Yeni doğan bebeğin kırkı çıkarılırken elek üzerinden su serpilmesi ise suyun doğum, arınma ve toplumsal hayata kabul ritüellerindeki yerini göstermektedir (Gezik ve Çakmak 2010).

Kutsal Su Kaynakları ve Jiareler

Raa Haqi inancında birçok su kaynağı kutsal mekân olarak kabul edilmektedir. Irmaklar, pınarlar, göller ve gözeler yalnızca doğal kaynaklar değil, aynı zamanda jiare niteliği taşıyan kutsal varlıklar ve mekânlardır. Bu anlamda su kaynakları, insan ile Botın (Batın) dünyası arasında ilişki kuran geçiş alanları olarak işlev görmektedir (Gezik ve Çakmak 2010).

Bu kutsal su kaynaklarının en önemlilerinden biri Munzur Irmağı'nın kaynağı olan Munzur Baba ziyaretidir. Munzur, Dersim kutsal coğrafyasının merkezî figürlerinden biri olarak hem suyla hem bereketle hem de koruyucu kutsallıkla ilişkilidir. Raa Haqi'de suyla ilişkili jiarelerin özellikle şifa, bereket ve doğurganlıkla bağlantılı olduğu da görülmektedir. Kutsal su kaynakları bu nedenle hem bireysel dileklerin hem toplumsal hafızanın hem de kutsal coğrafya bilincinin taşıyıcılarıdır.

Suya Yönelik Ahlaki Sınırlar

Suyun kirlenmesi Raa Haqi inancında günah sayılmaktadır. Bu yasak, suyun yalnızca kullanıma açık doğal bir kaynak değil, kutsal emanet olarak görüldüğünü göstermektedir. Bu açıdan su, insanın üzerinde mutlak tasarruf sahibi olduğu bir nesne değildir; aksine insanın özen, saygı ve sorumlulukla ilişki kurması gereken kutsal bir varlıktır (Gezik ve Çakmak 2010).

Bu anlayış, Raa Haqi'nin doğa ile kurduğu ilişkinin temel yönlerinden birini yansıtmaktadır. Su, toprak, ateş, dağ, ağaç, kaya ve hayvanlar gibi varlıklar, insan dışı ancak toplumsal ve dinsel yaşamın içinde etkin olan unsurlar olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle suyun korunması, yalnızca ekolojik bir duyarlılık değil, aynı zamanda dinsel ve ahlaki bir yükümlülük olarak da anlaşılmaktadır.

Sonuç

Auwe/Aw, Raa Haqi inanç dünyasında yaşamın, rahmetin, korunmanın, arınmanın ve kutsal coğrafyanın temel unsurlarından biridir. Su, Haq'ın canlılara sunduğu kutsal gıda olarak görülmekte; yağmur Rama Haq yani "Hakk'ın rahmeti" olarak adlandırılmaktadır. Gündelik yaşamda kötü rüyaların suya anlatılması, nazara karşı okunmuş su kullanılması, Gaxan döneminde eve su serpilmesi, doğum ve nikâh ritüellerinde suya başvurulması, onun Raa Haqi'deki ritüel merkeziliğini göstermektedir. Munzur Baba ziyareti gibi kutsal su kaynakları ise suyun yalnızca maddi yaşamın değil, kutsal coğrafyanın ve Botın dünyasıyla kurulan ilişkinin de taşıyıcısı olduğunu ortaya koymaktadır.

Sonnotlar

[1] Bu madde, Erdal Gezik ve Hüseyin Çakmak'ın Raa Haqi - Riya Haqi / Dersim Aleviliği İnanç Terimleri Sözlüğü (Ankara: Kalan Yayınları, 2010) adlı çalışmasında yer alan ilgili madde temel alınarak hazırlanmış; söz konusu yayının yazarları tarafından gözden geçirilmiş ve güncellenmiş hâlidir.

Kaynakça & İleri Okumalar

Gezik, Erdal, ve Hüseyin Çakmak. 2010. Raa Haqi - Riya Haqi / Dersim Aleviliği İnanç Terimleri Sözlüğü. Ankara: Kalan Yayınları.